

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра українознавства та загальної мовної підготовки
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан гуманітарного факультету
Микола ДЕДКОВ

«19» серпня 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 38 Українська культура в європейському контексті
(шифр за відповідною освітньою програмою та назва навчальної дисципліни)

освітня програма	<u>Маркетинг</u> (назва освітньої програми)
спеціальність	<u>075 Маркетинг</u> (код і найменування спеціальності)
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u> (код і найменування галузі)
ступінь вищої освіти	<u>бакалавр</u> (назва ступеня вищої освіти)

програма з дисципліни Українська культура в європейському контексті
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 075 Маркетинг
(код і найменування спеціальності)

освітня програма Маркетинг
(назва освітньої програми)

Розробник (и): канд.іст.наук, доцент Ірина СПУДКА, ст. викладач Галина СИГИДА.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

Завідувач кафедри

Георгій ШАПОВАЛОВ

(ім'я прізвище)

на якій виконується освітній компонент

13.08. 2024

Гарант освітньої програми

Юлія СОКОЛОВА

(ім'я прізвище)

27.08. 2024

Схвалено науково-методичною комісією факультету бізнес-технологій та економіки
(найменування факультету)

Протокол від «29» серпня 2024 року № 2

Голова науково-методичної комісії

Олена ВАСИЛЬЄВА

(ім'я прізвище)

29.08. 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	2	-
Змістових модулів	4	-
Семестр	2	2
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
<i>лекції</i>	14	4
<i>практичні</i>	-	-
<i>лабораторні</i>	-	-
<i>семінарські</i>	14	2
з них самостійної роботи:	60	84
Занять на тиждень	2	6
Індивідуальні завдання		
Форма контролю	залік	
Курсова робота (проект) (загальний обсяг)	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Надати студентам загальні знання щодо сучасних проблем розвитку української культури як складової загальноєвропейського культурного простору в умовах європейської інтеграції та глобалізації; вміння описувати та аналізувати феномени світової та української культури засобами академічного письма; здатність до критичного мислення, вміння застосовувати елементи критичного мислення у процесі навчання та професійної діяльності.

3. Завдання вивчення дисципліни

Сформувати системні загальні знання з історії української культури як частини загальноєвропейського культурного простору, зокрема головних історичних етапів, ключових подій, персоналій, наукових, мистецьких та освітніх здобутків. розуміти місце і роль культури в структурі людської життєдіяльності; вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, культури; сприяти виробленню високих гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності; розуміти цінність і необхідність збереження культурних здобутків людства.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: базові знання з історії світової та української культури.

Пореквізити: знання з української культури в європейському контексті можуть бути використані для аналізу та розуміння історичних, культурних та соціальних процесів минулого та теперішнього, для кращої адаптації сучасних українців у європейське культурне середовище.

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті опанування навчальної дисципліни «Українська культура в європейському контексті» у студента повинні бути сформовані наступні **загальні компетентності:**

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 13. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 16. Здатності міжособистісної взаємодії, здатність діяти по-громадянськи свідомо та соціально відповідально, розуміти та використовувати основні

культурологічні поняття у повсякденному житті, порівнювати розвиток української культури з розвитком культур інших народів світу, зокрема культур Західної Європи, орієнтуватися в основних напрямках сучасної української культури, вміти дати їм об'єктивну оцінку та науково обґрунтовану характеристику, здатність змістовно і послідовно аналізувати основні культурні епохи, їх історико-культурні пам'ятки, а також володіти основними елементами культурного етикету та виявляти свою всебічну обізнаність в питаннях української культури.

фахових (спеціальних):

СК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

Очікувані програмні результати навчання:

РН15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

РН18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

РН20. Оволодіти культурологічним понятійно-категоріальним апаратом, розуміти сутність взаємозв'язків, виокремлювати основні закономірності формування та етапи розвитку національної та європейської культури від давнини до сучасності, розпізнавати імена видатних діячів духовної культури людства.

ПРН	ЗК	СК
15	1, 2, 13, 14	13
18	1, 2, 14	-
20	16	-

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Європейська та українська культура від найдавніших часів до середини XIV ст.

Тема 1. Давні культури на території України та в світі.

Культура доби кам'яного віку. Трипільська культура. Скіфо-сарматська культура. Зарубинецька та черняхівська культури.

Землеробська культура, соціальна, культурна диференціація суспільства, державність і писемність у Єгипті. Культуротворча роль писемності. Особливості світосприйняття єгиптян: релігія, магія, міфологія, загробний культ. Будівництво гробниць і пірамід. Найвизначніші культурні пам'ятки та

знахідки. Значення культури Стародавнього Єгипту для розвитку світової культури. Своєрідність месопотамської культури: космос як держава. Перші у світі правові кодекси. Закони Хаммурапі. Релігійна система та її зв'язок з культурою. Система освіти, клинопис, своєрідність мистецтва. Архітектура палаців і храмів (зиккурати). Найвизначніші культурні пам'ятки (Вавилонська вежа, сади Семіраміди та ін.). Своєрідність індійської культури. Різноманітність релігійних систем (індуїзм, джайнізм, буддизм, іслам) та їх місце у системі індійської культури. Релігія Вед (брахманізм). Веди як найдавніша пам'ятка писемної культури, їх складові. Світові досягнення індійської науки. Своєрідність індійського мистецтва та його зв'язок із способом життя. Унікальність китайської культури: ритуал та етика в традиціях народу. Своєрідність китайського мистецтва: триєдність каліграфії, поезії та живопису. Ідеал людини. Великі наукові відкриття, винаходи та їх вплив на світову культуру.

Поняття “античний світ”. Характерні риси давньогрецької культури. Основні етапи її розвитку та їх особливості. Традиції крито-мікенської культури. Специфіка світорозуміння у людей ранньокласового суспільства. Ідеал людини. Міфологія і пантеон богів грецького Олімпу. Поеми Гомера. Видатні грецькі філософи (Піфагор, Сократ, Платон, Аристотель та ін.). Архітектура та скульптура (Лісіпп, Фідій, Пракситель та ін.). Повсякденне життя в Афінах. Олімпійські ігри. Світове значення спадщини давніх греків.

Спадкоємність та самобутність давньоримської культури. Релігійна еволюція від язичництва до християнства. Римське право і його світове значення. Своєрідність світогляду римлян. Переворот у римській культурі під впливом грецької традиції. Філософія і юриспруденція в житті римлян. Римське мистецтво. Римська архітектура та будівельна техніка, скульптурний портрет. Відлуння античності в культурному житті Європи.

Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї та в Криму, особливості розвитку матеріальної та духовної культури. Взаємовпливи культур.

Життя, побут, світогляд стародавніх слов'ян. Язичницька культура. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. «Велесова книга». Античні історики про слов'ян та їх культуру

Тема 2. Українська культура у контексті європейського Середньовіччя.

Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку. Народження нової ідеології: від язичництва до християнства. Наслідки релігійно-світоглядного перевороту і культура. Взаємовідносини християнської церкви і держави. Культурні взаємозв'язки Заходу і Сходу. Храмове мистецтво та іконопис (храм св. Софії в Константинополі). Вплив Візантії на культуру Київської Русі та країн середньовічної Європи. Загальна характеристика доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури.

Середньовіччя на Заході і Сході. Поєднання античної і варварської культур, ідей християнства та язичництва в країнах Західної Європи.

Джерела формування культури Київської Русі. Матеріальна і духовна культура східних слов'ян. Уявлення про культуру в Київській Русі. Особливості давньоруського мистецтва. Періоди розвитку давньоруського мистецтва. Хрещення Русі й реформація культури. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Писемність і літературна традиція. Освіта та наукові знання. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Ідея єдиної Русі як культурна парадигма («Слово о полку Ігоревім»). Давньоруська міська культура. Культова, оборонна та палацова архітектура. Софійський собор, Десятинна церква, Золоті ворота. Іконопис як один з найбільш яскравих напрямів образотворчого мистецтва. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури.

Історико-культурне значення утворення Галицько-Волинської держави. Фортифікаційна і будівельна діяльність князів. Роль Данила Галицького в культурному піднесенні князівства. Літописання. Галицька архітектурна школа. Іконописні традиції ГВК.

Змістовий модуль 2. Культура доби Відродження та Реформації в Європі та Україні.

Тема 3. Культура Ренесансу.

Відродження як новий етап у розвитку європейської культури. Специфічні риси культури Ренесансу: ідея самоцінності та самодостатності людської особистості, гуманізм, універсалізація. Передумови його формування. Ренесансна культура як цілісне явище, її характер. Основні періоди італійського Ренесансу. Відродження античності й утвердження ідеології гуманізму. Ідеал людини. Визначні наукові відкриття у різних сферах знань. Титани Високого Відродження (Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело). “Золоте століття” іспанського живопису (Ель Греко, Дієго Веласкес). Північне Відродження. Найвизначніші митці: М. де Сервантес, Ф. Рабле, В. Шекспір та ін. Видатний мислитель-гуманіст Еразм Роттердамський. Майстри живопису Північної Європи: Х. Босх, А. Дюрер, Ж. Фуке та ін.

Формування і розвиток української культури в XIV –XVII ст. та вплив на нього політичної ситуації. Перехід українських земель під владу Великого князівства Литовського, згодом Речі Посполитої. Вплив мистецтва Відродження на українську архітектуру (сер. XVI ст.). Еволюція української скульптури і живопису в XIV-XVII ст. Вплив релігійного мистецтва на український живопис. Своєрідність української ікони.

Діяльність культурно-освітніх осередків. Особливості функціонування братських шкіл. Розвиток науки, видання букварів, граматики. Полемічна література.

Тема 4. Соціально-культурний динамізм нового часу. Культура в умовах Реформації та Просвітництва.

Реформація і контрреформація та їх вплив на культуру Європи. Протестантизм і формування особистості нового типу. Основні напрями Реформації, найвизначніші ідеологи (М. Лютер, У. Цвінглі, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер). Розвиток природознавства та інших наук. Роль географічних відкриттів. Геліоцентрична система М. Коперніка.

Французький абсолютизм, доба Людовіка XIV. Класицизм у культурі XVII ст. Його теоретичні засади (“Мистецтво поетичне” Н. Буало). Ж. Расін, П. Корнель, Мольєр як найяскравіші драматурги-класицисти. Синтез архітектури й садово-паркового мистецтва (Версаль).

Культ розуму. Раціоналістична картина світу і людини в ідеології Просвітництва. Поширення наукових знань. Сентименталізм у художній літературі XVIII ст. Стиль рококо: живопис А. Ватто, Ф. Буше. Італійське мистецтво XVIII ст. Драматургія К. Гольдоні та Г. Гоцці. Міський архітектурний пейзаж (Дж. Каналетто, Ф. Гварді).

Витоки козацької культури та основні джерела її вивчення. Проблема синкретизму козацької культури. Освітня система в козацькій державі. Козацька етнопедагогіка.

Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу людини – «людина національна». Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю в українській культурі. Напрямки розвитку архітектури: єзуїтське бароко, перехідний стиль, українське бароко. Декоративізм, орнаментальність та колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Палацова архітектура. Рококо в українських архітектурних пам'ятках. Розвиток української барокової скульптури. Бароко в живописі (М. Петрахович, І. Руткович), розвиток парсунного портрету і гравюри (О. Тарасевич, Л. Тарасевич, І. Щирський.). Бароко в літературі. Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу.

Змістовий модуль 3. Духовні пошуки кінця XVIII – XIX ст.

Тема 5. Європейська культура кінця XVIII - XIX ст.: духовні пошуки.

Наукові і технічні досягнення. Поява і поширення романтизму як нового типу свідомості, ідеології, мистецької системи: в Німеччині — йенські та гейдельберзькі романтики Новаліс, Ф. Шлегель, Е. Гофман, Ф. Шуберт; в Англії — поети “озерної школи” Дж. Кітс, В. Вордсворт, Дж. Байрон, В. Скотт, В. Тернер; у Франції — В. Гюго, Жорж Санд, Е. Делакруа, Т. Жеріко та ін. Романтична опера (Д. Верді, Ш. Гуно, В. Белліні, Г. Доницетті).

Утвердження реалізму в різних видах мистецтва: в літературі (Стендаль, О. де Бальзак, Ч. Діккенс, Л. Толстой, Ф. Достоевський та ін.); у живописі (Ж. Мілле, Г. Курбе) та ін. Позитивізм і прагматизм. Філософські ідеї А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона, О. Конта. Декаданс. Натуралізм та модернізм. Імпресіонізм та символізм. Особливості стилю “модерн” у живописі та в архітектурі (І. Врубель, А. Бенуа, К. Сомов, А. Гауді). Неоромантизм у літературі і театральному мистецтві (К. Гамсун, Г. Гауптман, Дж. Кіплінг та ін.).

Вплив соціально-політичних подій на розвиток української культури у першій половині ХІХ ст. Основні риси культури ХІХ ст. Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі ХІХ в. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Роль Харківського та Київського університетів. Розвиток науки та філософської думки. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. «Історія Русів». Зв'язок народного та професійного мистецтва. Діяльність Т.Г. Шевченка. Кирило-Мефодіївське товариство.

Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі ХІХ в. Формування української класичної літератури. Романтизм у літературі. Критичний реалізм 30-40-х рр. ХІХ ст. Натуралізм в мистецтві. Соціальні протиріччя ХІХ – ХХ ст. в культурі. Література кінця ХІХ ст. Початок науково-технічної революції. Культурологічний зміст відкриттів ХІХ ст.

Українська культура в період національного відродження (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики. Роль українського мистецтва у боротьбі зі спробами зросійщення України. Освіта і наука. Діяльність В. Антоновича, М. Костомарова, М. Драгоманова. Особливості літературного процесу. Розвиток українського театрального мистецтва. Музичне мистецтво. М. Лисенко – основоположник української класичної музики. Живопис, скульптура, архітектура.

Змістовий модуль 4. Культура ХХ - поч. ХХІ ст.

Тема 6. Проблеми гуманізму на зламі століть (кінець ХІХ – ХХ ст.).

Особливості розвитку культури у ХХ ст. Вплив глобальних потрясінь (війни, революції) на культуру. Ірраціональні тенденції в духовному житті, філософії та мистецтві. Розвиток науки і техніки. Вплив НТР на культуру. Становлення кіномистецтва. Модернізм ХХ ст. Новітні стилі в мистецтві: абстракціонізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм. Художні здобутки ХХ ст. в образотворчому мистецтві (К. Малевич, В. Кандинський, С. Далі та ін.), у літературі (Е. Ремарк, Е. Хемінгуей, А. Камю, Г. Маркес та ін.), драматургії (М. Метерлінк, Б. Шоу, Б. Брехт та ін.). Художня культура другої половини ХХ ст. Постмодернізм (Дж. Апдайк, Р. Мерль, Кріш, Ф. Дюрренматт, Зюскінд та ін.). Реалістичне мистецтво.

Масова та елітарна культура. Молодіжна субкультура. Загальносвітові проблеми: екологія, демографія, політика.

Традиції та новації в українській культурі. Українська культура в європейському та світовому соціокультурному контексті. Криза просвітительського гуманізму та новітня ідеологія української державності. Українське мистецтво — формотворчий чинник української нації.

Основні естетичні принципи модернізму. Українське національне відродження періоду Української революції. Тенденції розвитку української культури у нових політичних умовах. Українізація та її суть. Основні засади п'ятирічних планів культосвітнього будівництва УРСР. Основні напрямки в розвитку українського мистецтва у 20-30-і рр. ХХ ст. Реалізм та соцреалізм в українському живописі. Український мистецький авангард та його доля. Література й театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Стан української кінематографії. О. Довженко. Відносини держави і церкви. Трагедія української культури у період сталінізму. Культура УРСР під час Другої світової війни.

Наука та освіта, преса і радіо, театр і кіно, образотворче мистецтво під час війни. Створення нових вищих навчальних закладів і розширення мережі науково-дослідних установ у повоєнні часи. Розвиток науки та техніки. Проведення акцій, спрямованих проти творчої інтелігенції, вилучення з бібліотек книг українських політичних діячів і письменників. Поява нових творів літератури і драматургії (А. Малишко, О. Гончар, М. Бажан, Остап Вишня та ін.). Творчість композиторів Г. Майбороди, С. Людкевича та ін. Особливості архітектури та образотворчого мистецтва повоєнних часів. Створення закладів професійно-технічного навчання для підготовки робітничих кадрів. “Шістдесятники” у боротьбі за національно-культурне відродження України. Посилення ідеологічного тиску та репресій, “чистка” редакцій газет, журналів, видавництв. Розвиток кіно- і театрального мистецтва (С. Параджанов, К. Муратова, Л. Биков, Н. Ужвій, Д. Гнатюк, Є. Мірошніченко та ін.). Розквіт музично-естрадного мистецтва (В. Івасюк, Н. Яремчук, С. Ротару, В. Зінкевич та ін.). Втрата національної своєрідності в архітектурі містобудування (масові житлові забудови). Традиції українського народного живопису у творах Т. Яблонської та В. Зарецького. Розвиток ужитково-декоративного мистецтва (вироби народних майстрів).

Тема 7. Постмодерністська модель культури у світовій та українській інтерпретаціях.

Принципи мистецтва постмодернізму: відмова від художньої логіки, анти естетизм, усунення мистецтва, ерозія жанрів і стилів. Концептуалізм і його течії: боді-арт, ленд-арт, перфоменс, відео-арт. Нові форми художньої творчості. Архітектура, література, живопис, музика, телебачення доби постмодернізму. Феномен рок-культури. Контркультура. Молодіжні субкультури. Форми масової культури, її ідеали, орієнтованість на загальнодоступність сприйняття і засвоєння. Масова видовищна культура: ідеали й ідоли. Кінопродукція масової культури: детективи, мюзикли, фільми

жахів, фільми катастроф, вестерни, гангстерські фільми. Провідні жанри масової культури. Кітч – один із проявів масової культури.

Культурні процеси в Україні після 1991 р. Культурно-мистецькі товариства. Розширення сфер діяльності творчих спілок, мистецьких груп. Гуманістична орієнтація суспільства. Зміцнення зв'язків і співробітництва України з іншими державами. Сучасна українська культура. Українська культура в зарубіжжі. Нові відносини держави і церкви. Культурні контакти з різними країнами.

Нові тенденції в мистецькому житті як результат отриманої в 90-ті рр. свободи творчості. Розвиток української національної музичної школи. Театр і кіно. Негативні наслідки комерціалізації мистецтва. Вплив політичної боротьби в сучасній Україні на розвиток вітчизняної культури. Перспективи розвитку національної культури. Досягнення і проблеми культури незалежної України. Українська культура за межами України. Розвиток українського спорту.

7.Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					усьо-го	у тому числі			
		л	п	лаб	інш.	с.р.		л	п	інш	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
Змістові модулі 1. Європейська та українська культура від найдавніших часів до середини XIV ст. 2.Культура доби Відродження та Реформації в Європі та Україні.											
Тема 1. Давні культури на території України та в світі.	6	2				4	4				4
Тема 2. Прадавні культури в українських землях та цивілізації Давнього світу	6		2			4	8	2			6
Тема 3. Українська культура у контексті європейського Середньовіччя	6	2				4	6				6
Тема 4. Культура європейського Середньовіччя	6		2			4	8	2			6
Тема 5. Культура Ренесансу	6	2				4	6		2		4

Тема 6. Культура доби Відродження	12		2		4	6	10			2	8
Тема 7. Соціально-культурний динамізм нового часу. Культура в умовах Реформації та Просвітництва.	6	2				4	4				4
Разом за змістовим модулем 1	48	8	6			30	46				38
Модуль 2											
Змістові модулі 3. Духовні пошуки кінця XVIII – XIX ст. 4. Культура XX - поч. XXI ст.											
Тема 8. Культура бароко (др. пол. XVII – XVIII ст.)	6		2			4	10			4	6
Тема 9. Європейська культура кінця XVIII - XIX ст.: духовні пошуки.	6	2				4	8				8
Тема 10. Культура к. XVIII - XIX ст.	6		2			4	4				4
Тема 11. Проблеми гуманізму на зламі століть (кінець XIX – XX ст.)	6	2				4	4				4
Тема 12. Українська культура на зламі к. XIX–XX ст. у контексті	6		2			4	4				4

європейської культури											
Тема 13. Постмодерністська модель культури у світовій та українській інтерпретаціях	6	2				4	4				4
Тема 14. Сучасні культурні практики в Україні	6		2			4	4				4
Разом за змістовим модулем 2	42						44				40
Усього годин	90	14	14		4	58	90	4	2	6	78

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	1.1. Прадавні культури в українських землях та цивілізації Давнього світу	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Культура первісної доби на території України. 2. Найдавніші археологічні культури в межах Дніпра та Дністра. Трипільська культура. 3. Цивілізації Стародавнього Сходу, Греції та Риму. 4. Слов'янські старожитності (культура та побут)
	1.2. Культура європейського Середньовіччя	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Середньовічна культура Західної Європи: а) розвиток освіти, науки та літератури; б) романський і готичний стилі в архітектурі та образотворчому мистецтві. 2. Українська культура княжої доби (архітектура, образотворче мистецтво, наукові знання). 3. Спадкоємність культурних традицій Галицько-Волинської Русі (особливості містобудування, архітектури та образотворчого мистецтва).
	1.3. Культура доби Відродження	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Ренесанс в європейській культурі: а) творчі здобутки італійського Ренесансу, його видатні представники; б) специфіка Північного Відродження. 2. Своєрідність формування українського Ренесансу: а) особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського; б) культура в обороні “церкви та нації руської” (релігійна ситуація, полемічна література).
	1.4. Культура бароко (др. половини XVII – XVIIIст.)	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Самобутність національних культур Європи Нового часу. 2. Наука і освіта в Європі. 3. Школа, освіта, наука за доби Гетьманщини. 4. Барокові тенденції в

			літературі. Шкільна драма.
	1.5. Культура к. XVIII - XIX ст.	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Європейська культура кінця XVIII-XIX ст.: від класицизму до реалізму. 2. Романтизм та українське національне відродження. 3. Видатні письменники та живописці другої половини XIX ст. 4. Розвиток наукових знань. 5. Поява фотографії та розвиток фотомистецтва
	1.6. Українська культура на зламі к. XIX–XX ст. у контексті європейської культури	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Проблеми світової культури кінця XIX – XX ст. 2. Особливості українського модернізму. 3. Розвиток української культури тоталітарної доби. 4. Культура України під час кризи радянської системи.
	1.7. Сучасні культурні практики в Україні	<i>лекція</i>	Згідно тематичного плану
		<i>семінарські</i>	1. Виклики часу і державна стратегія 2. Мовна політика. 3. Образотворче мистецтво та дизайн. 4. Розвиток кінематографу, театрального та циркового мистецтва.
2	2.1 Найдавніші цивілізації.	<i>самостійні</i>	Давньосхідні цивілізації: єгипетська, месопотамська, Мохенджо-Даро і Хараппа, давньокитайська. Античний світ.
	2.2. Культура середньовічної епохи	<i>самостійні</i>	Народження нової ідеології: від язичництва до християнства. Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку.
	2.3. Культура в період Відродження та Реформації	<i>самостійні</i>	Відродження античності й утвердження ідеології гуманізму. Ідеал людини. Визначні наукові відкриття у різних сферах знань.
	2.4. Культура доби Просвітництва	<i>самостійні</i>	Культ розуму. Раціоналістична картина світу і людини в ідеології Просвітництва. Поширення наукових знань. Сентименталізм у художній літературі XVIII ст. Стиль рококо.
	2.5. Романтизм XIX ст.	<i>самостійні</i>	Основні риси культури XIX ст. Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в.
	2.6. Нові напрями в	<i>самостійні</i>	Особливості розвитку культури у XX ст. Вплив глобальних потрясінь (війни,

	культури ХХ ст.		революції) на культуру. Ірраціональні тенденції в духовному житті, філософії та мистецтві. Розвиток науки і техніки.
	2.7. Основні світові тенденції розвитку сучасної культури.	<i>самостійні</i>	Принципи мистецтва постмодернізму: відмова від художньої логіки, анти естетизм, усунення мистецтва, ерозія жанрів і стилів. Концептуалізм і його течії: боді-арт, ленд-арт, перфоменс, відеоарт. Нові форми художньої творчості.

9. Форми та методи контролю

Методами контролю є: усний контроль (усне опитування), письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Контроль успішності діяльності студента з вивчення даної дисципліни поєднує в собі декілька різновидів контрольних заходів: поточний та підсумковий контроль. Результати підсумкового контролю проставляються в екзаменаційну відомість.

Підсумковий контроль здійснюється у формі *заліку*. У випадку проведення заліку оцінка підсумкового контролю визначається за двобальною шкалою «зараховано – не зараховано». Позитивною оцінкою є оцінка «зараховано».

Поточний контроль успішності навчання проводиться у формі тестування очно або дистанційно з використанням системи Moodle. Він є необхідним та обов'язковим елементом рейтингової технології освітнього процесу та проводиться у два етапи – в середині й наприкінці навчального семестру. Оцінка «зараховано» за кожну частину рубіжного контролю виставляється за умови проходження здобувачем тестових завдань з успішністю понад 60%.

Здобувач вищої освіти не допускається до підсумкового контролю, якщо він не виконав усіх обов'язкових видів робіт та не пройшов поточний контроль з оцінкою «зараховано».

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи (максимально 60 балів) та перевірки конспектів лекцій (максимально 40 балів). Зміст завдань контрольної роботи розміщено в системі дистанційного навчання Moodle у Методичних вказівках з дисципліни: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/8211>

Під час семінарських занять оцінюються усні відповіді студентів, доповнення, захист рефератів, участь у дискусіях, підсумкові тести в межах теми семінарського заняття в системі MOODLE.

Після вивчення першого та другого змістових модулів студенти виконують підсумкове модульне завдання у вигляді тестів в системі MOODLE.

Оцінювання під час семінарських занять проводиться за 5-ти бальною шкалою. Доповідь на семінарі – від нуля (не готовий) до 5 балів; захист реферату – 0-5; тест – 0-5 балів; три суттєвих доповнення – 5 балів.

Участь в Олімпіадах і наукових конференціях – 10 балів.

Максимальна кількість балів – 100.

Форма контролю та оцінювання результатів навчання:

Поточне тестування та самостійна робота										
Модуль 1					Модуль 2					
T1	T2	T3	PK 1	сума	T4	T5	T6	T7	PK2	сума
20	20	20	40	100	15	15	15	15	40	100
(100+100)/2 = 100 (максимальна поточна оцінка)										

11. Політика курсу

При вивченні курсу політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка»
https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

Дотримання академічної доброчесності Вами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань (не допускається залучення при розв'язання індивідуальних завдань інших здобувачів освіти), завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні завдань. У разі виявлення ознак плагіату робота не зараховується і дисципліна не вважається зарахованою.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки з планами семінарських занять з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх

спеціальностей денної форми навчання / Укл.: Дедков М.В., Спудка І.М. та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 34 с.
<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6014>

2. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: Дедков М.В., Спудка І.М. та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 66 с.
<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6046>

3. Методичні вказівки з планами семінарських занять та темами контрольних робіт з дисципліни з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання / Укл.: Шаповалов Г.І., Дедков М.В., Спудка І.М. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 40 с.
<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/9575>

13. Рекомендована література

Базова:

1. Багацький В.В. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2007. 304 с.
2. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському. За ред. Ю.П. Богуцького. Київ: Знання, 2007. 679 с.
3. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дедкова. Запоріжжя: Дике Поле, 2009. 376 с.
4. Історія української культури: В 5-ти т. / За заг. ред. Б. Патона. К.: видавництво «Наукова думка», 2001. Т.1: Асєєв Ю.С., Баран В.Д., Баранов І.А. та ін. Історія культури давнього населення України. 1135 с.
5. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. К.: видавництво «Наукова думка», 2001. Т.2: Александрович В.С., Балушок В.Г., Боянівська М.Б. та ін. Українська культура XIII – першої половини XVII століть. 847 с. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. К.: видавництво «Наукова думка», 2003. Т.3: Александрович В.С., Борисенко В.Й., Виврот Т.М. та ін. Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. 1246 с.
6. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. К.: видавництво «Наукова думка», 2008. Т.4. Кн.1: Артюх Л.Ф., Балушок В.Г., Бондаренко Г.Б. та ін. Українська культура XIX століття. 1007 с.
7. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2005. Т.4. Кн.2: Бондар М.П., Загайкевич М.П., Пилипчук Р.Я. та ін. Українська культура XIX століття. 1293 с.
8. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 584 с.

9. Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 264 с.

Допоміжна:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. пос. Львів: Світ, 2004. 344 с.
2. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. Київ: Вища школа; Знання, 1999. 326 с.
3. Гаврюшенко О. А. Історія культури: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2004. 763 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч. Київ: Літера, 2000. 464 с.
5. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси. Київ: Центр практичної філософії, 2001. 236 с.
6. Децинський Л. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник. Вид. 4-е, перероблене і доповнене. Львів: Бескид Біт, 2005. 304 с.
7. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 269 с.
8. Історія української культури у 5 т.
Т.1. Історія культури давнього населення України. Київ, 2001.
Т.2. Українська культура XIII - першої половини XVII ст. Київ, 2002.
Т.3. Українська культура першої половини XVII – XVIII ст. Київ, 2003.
Т.4. Українська культура другої половини XIX ст. Київ, 2005
Т.5. Кн.1. Українська культура XX - початку XXI століть. Київ, 2011. 862с.
9. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури XX століття): Навч. посіб. Харків: Одісей, 2004. 304 с.
10. Курас І. Провідники духовності в Україні. Київ: Вища школа, 2003. 738 с.
11. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник. Київ: Либідь, 1997. 449 с.
12. Матвеева Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2005. 512 с.
13. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посіб. Київ: Вища школа, 2001. 191 с.
14. Пальм Н. Д. Історія української культури : навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 296 с.
15. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2005. 320 с.
16. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. Київ: Фірма «ІНКІОС», 2008. 240 с.

17. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. Київ: Майстерня Білецьких, 2007. 255 с.
18. Тюрменко І. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 370 с.
19. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ: ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496с.
20. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. Київ: Знання-Прес, 2002. 277 с.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne_pidnesennya_20-30-h_rokiv#985
2. http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf
3. <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
4. http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
5. <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
6. http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey_ist_ukr_culture.pdf
7. http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko_Tishievska_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf
8. <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>